

«Хлопці Прийдуть І Порядок Лад», Чи Конвертується Мундир У Мандат, Або Чому Найкращі Генерали Відмовлялися Від Влади?

ГоловнаДумки- «Хлопці придуть і порядок лад», Чи конвертується мундир у мандат, або Чому найкращі генерали відмовлялися від влади?

«Хлопці Прийдуть І Порядок Лад». Чи Конвертується Мундир У Мандат, Або Чому Найкращі Генерали Відмовлялися Від Влади?

📅 07.09.2026 | 👁️ 380

Чотири думки, з яких починається ця розмова...

Клемансо, який керував Францією у найважчий рік Першої світової, сформулював це грубо і точно: війна – надто серйозна справа, щоб довіряти її військовим. Клаузевіц дивився з іншого боку: війна є продовженням політики іншими засобами, тобто політика первинна, а не навпаки.

Шерман, найуспішніший польовий командир Громадянської війни в США, у 1884 році відповів на пропозицію балотуватися однією фразою, яка потрапила в підручники і стала терміном – «шерманівська заява».

І наразі Дуайт Ейзенхауер, єдиний генерал-президент США у XX столітті, у прощальній промові 1961 року попередив співвітчизників не про зовнішнього ворога, а про надмірний вплив військово-промислового комплексу на цивільну владу. Людина, яка керувала висадкою в Нормандії, вважала за потрібне застеретти націю саме від того середовища, з якого вийшла сама.

Це не випадковий набір цитат. Це чотири сторони однієї рамки, всередині якої досі живе весь демократичний світ. І перш ніж українське суспільство почне добудовувати власну – варто подивитися, з чого вона зроблена в інших.

Чому «Партія Фронту» В Україні Не Спрацювала Жодного Разу?

Українська політика вже двічі проходила спокусу «люди з фронту придуть і наведуть лад». Обидва рази результат був той самий.

Після 2014 року у Верховну Раду зайшла помітна група добровольців і командирів, але через списки чинних партій, не через власні. Спроби створити окремий політичний суб'єкт на базі бойового досвіду дали куди скромніший результат. Показовим став 2019 рік: «Свобода», «Національний корпус», «Правий сектор», Українська добровольча армія, ОУН і КУН пішли на вибори єдиним списком, де в перших рядках стояли Олег Тягнибок, Андрій Білецький, Дмитро Ярош, Андрій Тарасенко. Максимальна концентрація бойових біографій в одному бюлетені за всю історію незалежної України. Результат – 2,23% і непроходження бар'єра.

Це не про «поганих кандидатів». Це про структурну проблему, і в неї три складові.

Перше. Бойова репутація не масштабується. Командир, якого обожнює бригада, для виборця з Чернівців – привіче з новин. Довіра до людини і готовність віддати їй країну – це різні психологічні операції.

Друге. Військовий приходить у політику з готовою мовою: наказ, дисципліна, ворог, зрада, мобілізація ресурсу. Це мова кризи. Вибори ж завжди є питаннями «що буде після кризи»: тарифи, пенсії, робота, освіта, повернення людей з-за кордону. Тут погони не допомагають, а заважають, бо звужують кандидата до однієї теми.

Третє, найважливіше. Українське законодавство свідомо тримає армію поза партійною політикою. Стаття 37 Конституції забороняє партіям мати воєнізовані формування. Закон «Про політичні партії в Україні» прямо забороняє військовослужбовцям бути членами партій. Тобто поки людина в строю – вона не суб'єкт політики. А коли знімає погони – втрачає рівно той ресурс, який робив її цікавою: щоденну присутність у війні. Це пастка, з якої немає технічного виходу.

Сьогодні ця пастка працює у прямому ефірі. 2 січня 2026 року президент призначив Кирила Буданова керівником Офісу президента. І генерал-лейтенант перейшов з розвідки в апаратну політику. Валерій Залужний із головнокомандувача став послом у Лондоні. Обидва кейси про одне: військовий рівень публічної довіри конвертується в посаду, але не конвертується автоматично в мандат.

Американський Залобіжник: Сім Років Паузи...

США – найкраща лабораторія для цього питання, бо там і найдовша традиція, і найжорсткіші залобіжники.

Що там працює. Генерали-президенти в американській історії є, і серед них є видатні: Вашингтон, Джексон, Грант, Ейзенхауер. Але придивімося до механіки. Вашингтон став президентом не як полководець, а як людина, що добровільно склала повноваження після війни: саме відмова від влади зробила його прийнятним. Ейзенхауер прийшов у Білий дім через сім років після Перемоги – після посади ректора Колумбійського університету і командування НАТО, тобто після довгої цивільної та політичної адаптації. Обидва – приклади не «швидкого входу», а тривалого переходу.

Що там не працює. Кейси провалів красномовніші за кейси успіху. Веслі Кларк – чотиризірковий генерал, головнокомандувач Об'єднаних сил НАТО в Європі, оголосив кампанію у вересні 2003-го, восени підірвав в опитуваннях за номінацію, а далі спіткнувся на першому ж повноцінному дні кампанії, невадло відповівши про резолюцію щодо Іраку. Після слабого третього місяця в Нью-Гемпширі виграв лише один праймеріз – в Оклахомі – і вийшов з гонки в лютому. П'ять місяців – від фаворита до нуля. Колін Пауелл, який у 1995-му впевнено вигравав гіпотетичні дувелі з чинним президентом, просто відмовився балотуватися, чим і зберіг репутацію.

І головне – писана норма. Закон про національну безпеку 1947 року забороняв офіцерам очолювати Пентагон протягом 10 років після служби; у 2008-му термін скоротили до семи. Йдеться навіть не про президентство – про посаду міністра оборони. Виняток за всю історію робили трічі: для Джорджа Маршалла у 1950-му, для Джеймса Меттіса у 2017-му і для Ллойда Остіна у 2021-му, і чоразу окремим законом, ухваленим обома палатами Конгресу.

Логіку цього «періоду охолодження» сформульовано прямо: дати людині час перейти від оптики солдата до оптики цивільного, послабити прив'язку до конкретного роду військ і публічно підтвердити, що армія підпорядкована цивільній владі, а не навпаки.

Якщо звести американський досвід до тез, вийде п'ять рядків:

військові входять у політику з високим стартовим кредитом довіри й майже нульовим – критики; цей кредит згортає надзвичайно швидко, щойно кандидат змушений говорити не про війну; вони сильні в кризовому менеджменті й слабкі в коаліційній торгівлі, яка є суттю парламентської політики; вони приносять із собою власну внутрішньоармійську аудиторію, і саме це найбільше турбує конституціоналістів; майже всі успішні кейси – це люди, які чекали роками, а не конвертували славу «з коліс».

Дві Операційні Системи

Тут я поставлю тезу максимально прямо, і вона не про конкретні прізвища. Армія і політика – це два різні типи мислення, і вони не переводяться один в одного.

Армія існує, щоб виконати мету, задану ззовні. Її чесноти – ієрархія, єдність команди, дисципліна виконання, обмеження публічності, здатність нести втрати заради результату. Політика існує, щоб породити мету. Її чесноти протилежні: відкритість, конкуренція, публічний конфлікт, право опонента бути почутим, готовність до компромісу, який у військовій логіці називається поразкою.

Командир, який приходить керувати державою, приносить свою чесноту як єдину, і вона починає працювати проти системи. Ієрархія у політиці стає авторитаризмом. Секретність – невідповідністю. Швидкість рішення – відсутністю процедури. Це не про моральні якості людини. Це про несумісність операційних систем.

Далі – питання аудиту. Демократія тримається на тому, що владу можна перевірити. Але авторитет військового походить із того, чого виборець перевірити не може: з операцій під грифом. Це авторитет, який неможливо оскаржити раціонально, а отже, він за природою нездоровий для виборчого процесу.

Далі – тягар рішень. Кожен командир на війні ухвалює рішення, ціною яких є життя. Це не докір, це визначення професії. Але у політиці воно неминуче стає предметом кампанії: втрати, накази, залишені позиції, розподіл ресурсу між напрямками. Авдієвка, мобілізація, лінії укріплень – усе це має бути проаналізовано, і має бути розігране в парламентських комісіях, історичних дослідженнях, судах, де це доречно. Політична кампанія – найгірше з можливих місць для такого розбору, бо там правда конкурує не з брехнею, а з рейтингом. І тоді програють обидві сторони: армія отримує публічний трибунал замість фахового аналізу, а політика – токсичну дискусію, з якої ніхто не виходить чистим.

І наразі – проблема власної аудиторії всередині сил оборони. Політик з погонами в анамнезі має електорат у казармі. Це класична передумова того, що політологія називає «преторіанством»: армія перестає бути інструментом держави й стає учасником внутрішньої боротьби. Саме проти цього писався американський семірічний мораторій. Саме тому Шерман відмовився. Саме тому Маршалл принципово не голосував на виборах.

У Чому Військові Справді Сильні

Тепер зворотний бік, бо колонка, яка перелічує самі ризики, є памфлетом, а не аналізом.

Держава отримує в політиці людей, які реально розуміють ціну рішення. Вони не фантазують про війну, бо вони її бачили. Вони приносять управлінську культуру планування, оцінки ризиків і персональної відповідальності за результат – культуру, якої українській бюрократії катастрофічно бракує. Вони мають мунітет до попугайзму в питаннях безпеки. І вони є живим легітимацією держави перед тими, хто воює: армія повинна бачити своїх у владі, інакше виникає відчуття, що фронт і Київ живуть у різних країнах.

Це не риторична поступка. Це причина, чому правильною відповіддю є не заборона, а конструкція.

Правильні Двері У Владу – І Закриті Неправильні

Радник при політичному керівнику. Секретар РНБО. Керівник оборонного відомства через належний часовий проміжок. Розбудова оборонної промисловості. Ветеранська політика. Парламентський контроль над сектором безпеки. Дипломатія безпеки. Це не «менші» ролі – це ролі, де військовий досвід працює на повну, не руйнуючи ані армії, ані політики. Що з цього випливає практично.

Інституціоналізувати паузу. Україні варто зробити законом те, що США зробили законом: часовий проміжок між зняттям погонів і претензією на політичну посаду. Не заборона, а пауза. І окремо – процедура допуску у владу з аналізом того, яким саме чином ці погони знімалися.

Розширити канали, де воєнний досвід не політизується. Ветеранська політика, оборонна промисловість, парламентський нагляд, безпекова дипломатія – усе це потребує людей з фронтовим досвідом більше, ніж крісло глави держави.

Змінити мову розмови. Говорити про це треба спокійно, конкретно і без героїзації та демонізації водночас. Не «генерали рується до влади», а «ось чому демократії тримають дистанцію між армією і партією». Різниця між цими двома формулюваннями і є різниця між суспільною дискусією і російськими наративом.

Замість Висновку: Терпіння Як Кваліфікація...

У політиці вміння чекати не є слабкістю. Воно є кваліфікацією.

Ейзенхауер чекав сім років. Вашингтон спершу склав повноваження, а вже потім прийняв владу. Молодість і енергія дають відчуття, що можна взяти все і одразу, а далі якось буде. Світовий досвід каже інаше: «одразу» у політиці – це майже завжди «ненадовго». Той, хто заходить у велику політику через оборонну сферу і через швидкий розіграш власної впізнаваності, платить за це репутацією, якої вже не відновити. Військовий бруд, на жаль, погано відтирається з політичного піджака, і це відчувається в українських месенджерах уже зараз.

Мундир не конвертується в мандат. Не тому, що мундир гірший. А тому, що це різні документи, видані різними інстанціями на різні речі. Держава, яка це розуміє, зберігає і армію, і політику. Держава, яка вирішує, що одне можна просто обміняти на інше, зазвичай втрачає обидва.

Найближчим часом читайте продовження.

Поділіться цією статтею!

[f](#) [t](#) [G+](#) [@](#) [a](#) [in](#)

< Попередня стаття

Гороскоп На Тиждень 7-13 Вересня 2026 Року Для...

Наступна стаття >

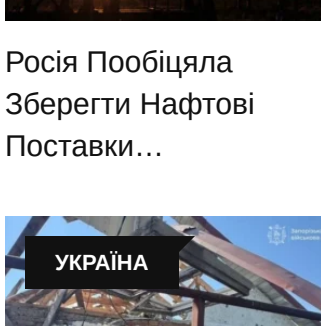
Росія Пообіцяла Зберегти Нафтові Поставки До Індії Попри...

Максим Бондарь

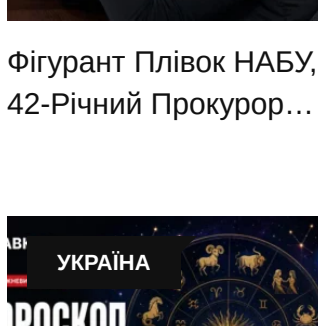
[f](#) [t](#) [G+](#) [in](#) [@](#)

Коментарі закриті.

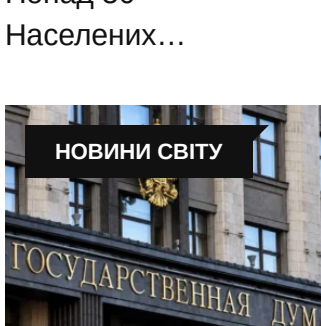
Останні новини

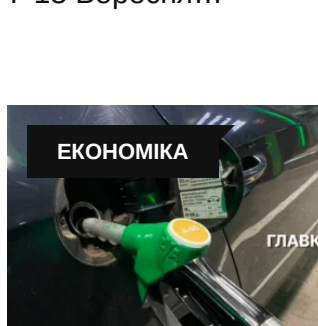
Росія Пообіцяла Зберегти Нафтові Поставки...

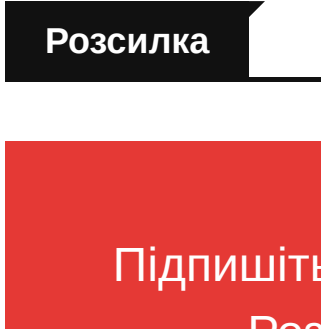
Фігурант Плівок НАБУ, 42-Річний Прокурор...

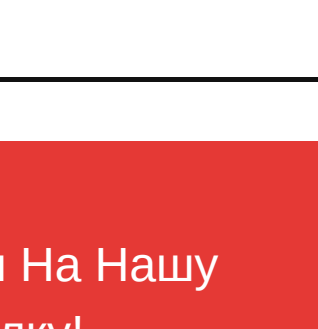
Росіяни Атакували Понад 50 Населених...

Гороскоп На Тиждень 7-13 Вересня...

Глава МЗС Естонії Викирі Головну...

Ціни На Пальне 7 Вересня...

Розсилка

Підпишіться На Нашу Розсилку!

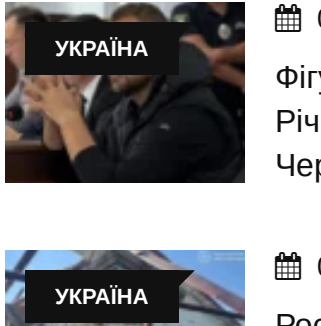
79x81

Підпишіться на нашу розсилку, щоб бути в курсі подій щохвилини

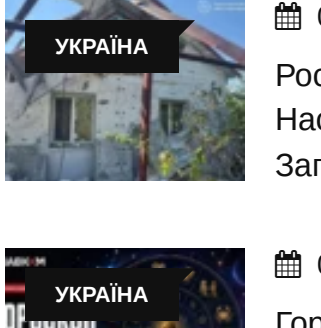
[➔](#)

Теги

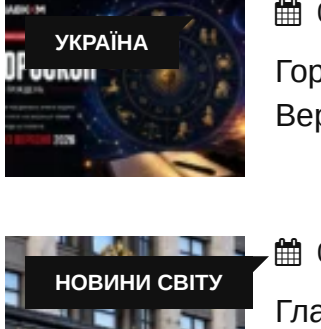
Найпопулярніше

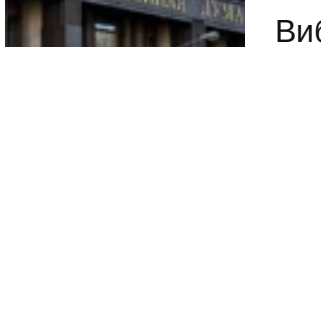
Росія Пообіцяла Зберегти Нафтові Поставки До Індії...

Фігурант Плівок НАБУ, 42-Річний Прокурор Кропива Через...

Росіяни Атакували Понад 50 Населених Пунктів Запорізької...

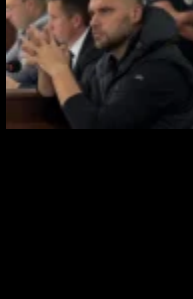

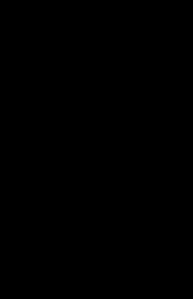
Гороскоп На Тиждень 7-13 Вересня 2026 Року...

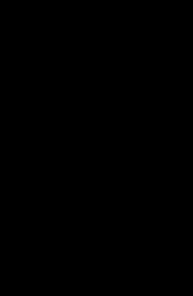

Глава МЗС Естонії Викирі Головну Особливість Виборів...

ПОПУЛЯРНІ МАТЕРІАЛИ

-

Росія Пообіцяла Зберегти Нафтові Поставки До Індії Попри Санкції
-

«Хлопці Прийдуть І Порядок Лад», Чи Конвертується Мундир У Мандат, Або Чому Найкращі Генерали Відмовлялися Від Влади?
-

Фігурант Плівок НАБУ, 42-Річний Прокурор Кропива Через Суді Присяжних Сабі Пенсію Майже 300 Тис. Грн

ПОПУЛЯРНІ КАТЕГОРІЇ

- Війна69
- Київ1596
- Економіка828
- Україна4932

ФОТОГАЛЕРЕЯ

